

Wilde tamme duiven. — In Nijmegen en omgeving broeden op torens en oude gebouwen een soort duiven, die in vorm en kleur merkwaardig veel met de Rotsduiven, (*Columba livia* L.) zoo niet alles gemeen hebben. Namen, die ik er voor hoorde, zijn: torenduiven, veldvluchters. Algemeen houdt men ze voor verwilderde weggevlogen tamme duiven.

Gaarne had ik opgave van plaats (gemeente, broedplaats), en aantal waarin deze eventueel voorkomen in de omgeving van een der lezers van D.L.N. Bij voorbaat mijn dank voor de te nemen moeite.
Nijmegen AD. OOMEN.

Bilzenkruid. — 't Bilzenkruid (*Hyoscyamus niger*) is een veel voorkomend onkruid. Meestal, of beter altijd, is 't een plant van 0.30 tot 0.60 Meter, maar 't op de foto voorkomende exemplaar is ruim 2.50 Meter, dus wel een zeer groote zeldzaamheid. Tegen de schutting, die er achter staat, komt 't dan ook wel goed uit!

Bilzenkruid.

De plant behoort tot de familie van de Nachtschaden of Solanaceeën; en is zwaar vergiftig. De er in voorkomende vergiften zijn alcaloïden; in 't bilzenkruid zit speciaal: hyoscyamine. 't Vergif wordt in de geneeskunde gebruikt als verdoovingsmiddel; ook wordt soms 't vee er mee ingewreven, vooral paarden tegen de vliegen. De heele plant trouwens ruikt onaangenaam. De bloemen zijn mooi violet geaderd; en bijna zittend. Ook de vrucht is eigenaardig, deze springt met een dekseltje open.

't Is een echte »ruderaal« plant, d. w. z. ze komt op allerlei afval, belten, enz. voor. Meestal is de plant tweejarig, volgens Heukels nooit hoger dan 0.60 Meter.

Van dezelfde familie zijn giftig de Tabak, Aardappel; *Atropa Belladonna*; Zwarte nachtschade, e.a.
Zaandam. W. A. VAN WIJK.

Sedert jaren heb ik Bilzenkruid in mijn Amsterdamschen schooltuin. Het is afkomstig van een exemplaar uit IJpendam. In den regel worden bij mij de planten $\pm$ 1.5 M. hoog en dan zijn ze fors en flink vertakt. Tegelijk zijn echter in mijn tuin eenjarige bilzenkruidplanten verschenen, die brengen het tot een hoogte van 3 decimeter, blijven meestal onvertakt en de bloemen zijn ietwat rossig. Het is niet volkomen zeker of zij zijn opgeschoten, uit zaad afkomstig van de tweejarige plant. Het komt mij voor dat de cultuur van het bilzenkruid niet

zoo onzeker is als men vroeger wel meende en zij zou, dunkt mij, wel aan te raden zijn voor kleine tuintjes. 't Is een zeer waardevolle geneeskrachtige plant, wellicht zou de vereeniging voor geneeskruidtuinen wel te vinden zijn als afneemster. In het kweken van deze en dergelijke planten zouden liefhebbers een groote voldoening kunnen vinden. T.

Van allerlei. — In Augustus zag ik vlak boven den waterspiegel der Drentsche A, bij de brug tusschen Zuidlaren en Zeegse, een drietal Beekjuffers, en wel *Calopteryx splendens* ♂, waarvan ik er eentje ving; kleur en teekening kloppen precies. Het gevangen exemplaar zat op een rietje, vlak bij den oever; opgejaagd, keerde het telkens na eenig rondfladderen boven

de beek, weer op dezelfde zitplaats terug; dit spelletje herhaalde zich tot viermaal toe; toen is het insect onder den hoed in 't water neergeplonsd en zóó gevangen.

Van een boon (stokspiercieboon) met bonte bladeren, oogstte ik ook bonte peulen; de bladeren hadden groote, witte gedeelten; de peulen witte, meest schuine strepen.

In den herfst van 1912 en 1915 zag ik hier vrij groote zwermen trekkende goudhaantjes in meidoornhagen bezig.

In het winterhalfjaar kan men 's avonds tegen het invallen van de schemering van heinde en ver, de bonte kraaien één voor één zien trekken naar hun gewone verzamel- en slaapplaatsen gedurende den nacht; het zijn altijd weer dezelfde boerderijen of eendenkooien, waar ze in groot aantal overnachten. Bij stormweer zag ik ze eerst samenkomen ongeveer een half uur van hun gewone slaapplaats. Toen laveerden ze gezamenlijk, zeer laag langs den grond, in het halfdonker, tegen den wind in; ofschoon de voorloopige vergaderplaats mij zelfs beter scheen, moesten ze blijkbaar toch »naar huis.«

M. RONDA.

Zwaluwentrek in 1918. — Mag ik zoo vrij zijn, een en ander mede te deelen betreffende het wegtrekken der zwaluwen. Verscheidene voorgaande jaren heb ik het trekken dezer vogels niet kunnen waarnemen. Ze waren steeds, wanneer in de tweede helft van September een nachtvorst inviel, op eens spoorloos verdwenen. Waarschijnlijk waren ze 's avonds laat, of 's nachts vertrokken, (zooals Naumann ons ook mededeelt.) Maar nu dit najaar de Herfstmaand bijna niets dan guur, stormachtig en nat weer bracht, zijn ze zoolang mogelijk hier gebleven.

Den 26en zag ik nog een gierzwaluw vliegen, wel tamelijk laat voor deze zomergasten. Den laatsten dag van September passeerden Terwolde des daags groote gemengde vluchten huis- en boerenzwaluwen; alle ter hoogte vliegende, zooals ze gewoonlijk naar voedsel jagen. De eerste dagen van October bleven er nog geregeld hier in de streek een zeker aantal rond-scharrelen, die nog geen zin in trekken schenen te hebben. Maar den 7den was het bij tamelijk mooi weer een algemeene zwaluwtrek. Over een breedte van ruim een uur gaans, Oost-West, zag ik ze van 's morgens, tot ver in den middag, steeds uit het Noorden komende, op weg de groote licht- en warmtebron te volgen.

Dezen dag trokken ze niet in vluchten, maar over het geheel verspreid, b.v. zoo: hier een paar, daar een stuk of drie, daar weer een en hier weer een, ook ginder nog een enz. Dan duurde het soms een poosje, en dan telde men zoo weer, rechts één — twee — drie, links vier — — vijf — — zes, en zoo ging het steeds maar door. Tevens zag ik aan hunne bewegingen, dat ze op de groote reis zoo nu en dan voor het inwendige zorgden. 10 October des middags passeerde er ons nog een, die ook de heerlijke licht- en warmtezijde der aarde ging opzoeken. Of de zwaluwen van het ruwe September-weer soms veel tegenkantingen hebben ondervonden, dat ze zoolang hier bleven, is moeilijk te zeggen. Maar wel zag ik dat ze spoedig de reis aanvaardden. Gaarne zou ik weten of in andere deelen van ons land het trekken der zwaluwen over dag ook is waargenomen.

Terwolde

D. J. VAN TONGEREN.

Paddenzorg. — In Mei 1916 had in uw blad een gedachtenwisseling plaats over de vraag of padden zich om hun kroost bekommeren.

Thans komt mij een aanteekening in handen, die u in verband met deze vraag wellicht kan interesseeren.

In den zomer van 1913 heb ik gezien, hoe in »De Verbrande Pan« tusschen Bergen aan Zee en Egmond aan den Hoef uit een ondiep duinplasje een groote pad, omgeven door een heele schare, zeker meer dan twaalf kleintjes, kwam wandelen. De kleintjes hadden hoogstens den omvang van den nagel van een pink; zij hadden duidelijk een wit kruis (Christuskruis) op den rug. Het gezelschap zette den weg over het zand voort, geheel zooals een kloek met kiekens zou doen. Met mij werd dit geval waargenomen door mijn collega K. en mijn zoontje.

V. K.

De Hazelworm in Drente. — Ter aanvulling van het berichtje van den heer H. J. Venema kan ik u mededeelen, dat ook in Wittelte (Gem. Diever) verleden jaar door mij een hazelworm is gevangen. Volgens een boer moet dit beestje, »spinnegien« noemen ze het daar, in Wittelte veel voorkomen. »Op sommige plaatsen bobbelt het er van.« Ik heb toen niet kunnen onderzoeken of 's mans woorden waarheid bevatten. Eigenaardig is verder, dat de boer me met een hoogst ernstig gezicht mededeelde, dat het geen gewoon slangetje was, maar een veel gevaarlijker diertje nog. Ook hagedissen en salamanders gelden er voor giftig. Hagedissen worden er »evertassen« genoemd, een naam, dien ik, een weinig gewijzigd, in Gelderland ook voor salamanders hoorde gebruiken.

J. TIP.